СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 211. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 10. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No 211. Jersey City, N. J., Tuesday, September 10, 1929. THREE CENTS.

НАЙШЛИ РОЗБИТИЙ ЛІТАК

ВСІ ТІЛА ЙЛІТАК СПАЛЕНІ НА ВУГОЛЬ.

ГРЕНТС (Ню Мексико), 9. вересня. — По довгих пошукуваннях, у котрих брало участь кілька соток спеціяльно наятих індіянів та кілька тисяч білих добровольців, найдено нарешті в суботу рано літак „Ситі оф Сан Франсиско", що розбився минулого вівтірка.

Літак і всі пасажири та пільоти спалені на вуголь. Були вони спалені до того степеня, що нікого з них не можна було пізнати. Розпізнавали їх доперва родини по золотих та срібних окрасах, які не згоріли в огні.

Як показує слідство, літак пробував виминути бурю та вдарився серед дощу в гору, 10,000 стіп високу. На останках літака не було сліду блискавки, яка, як спершу догадувалися, мала бути причиною нещастя.

ФАРМЕРСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЩЕ НЕ ВДОВОЛЕНІ З ТАРИФИ.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВИЩОЇ ТАРИФИ.

ВАШИНГТОН, 9. вересня. — Дванацять найбільших фармерських організацій заявили сенаторови Смутови з фінансового комітету, що вони невдоволені тарифою на заграничні рільничі продукти.

Члени фінансового комітету мають з представниками сих організацій конференції, щоби допевнитися, яка тарифа їх може вдоволити.

Представники ріжних підприємств домагаються, щоби допустити филипинський цукор без мита.

КАЖЕ, ЩО АМЕРИКА МАЄ ЖІНОЧИЙ ХАРАКТЕР.

ВЕЛСЛІ (Месечузетс), 9. вересня. — На річній Краєвій Бизнесовій Конференції, що почалася вчора в Бебсон Парку, в сьому стейті, виступив Роберт Е. Роджерз, професор Месечузетського Інституту Технольоґії, з промовою, яка відразу найшла відгук у цілому краю.

Говорив він про теперішню молодіж Америки і закидав їй, що вона не знає й не розуміє етики, правління, науки ні заховання. Вона думає про сі всі справи по жіночому, то значить, розглядає добре подробиці, приноровлює добре засоби до безпосередних цілей, але є штивно ідеалістична та не вміє відноситися критично до ніякої справи.

Причиною сього явища, на думку професора Роджерса, є те, що Америка від кількох уже поколінь віддала виховання молодежи в руки жінок. Де ще мущини учать молодіж, там уряд платить учителям так мало, що найкращі сили йдуть на инші поля, а не до шкільництва. Такі люде, яких школа дістає за низькі оплати, не імпонують молодежи.

НОВИЙ ШПИТАЛЬ ЗА ПІВЧВЕРТА МІЛІОНА ДОЛЯРІВ,

НЮ ЙОРК, 9. вересня. — Комішенер шпиталів подав до відома, що місто думає незадовго поставити на місце „психіятричного відділу" місцевого шпиталя Белвю спеціяльний шпиталь для умових недуг. На сю ціль місто визначує суму три й пів міліона долярів.

Плянує теж місто завести в сьому шпиталі спеціяльний відділ для злочинів, де мають розслідувати умовий стан людей, що поповнили злочин.

ЧИСЛО ЖЕРТВ ТАЙФУНУ НА ФИЛИПИНАХ БОГАТО ВИЩЕ, НІЖ ПОДАЛИ ПЕРШІ ДОНЕСЕННЯ.

МАНІЛЯ (Филипинські острови), 9. вересня. — Уряд переконується, що число жертв тайфуна на острові Люсон богато більше, ніж спершу здавалося. Досі начислено там не менше як дві сотки жертв у людях.

Цілі оселі знищені. Тисячі людей не мають даху над головою та живуть з публичної допомоги. В місті Манілі буря розірвала головну водопроводну руру так, що місто терпить на недостачу води.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРО ЗАПЛАТУ ДЛЯ ЖОВНІРІВ.

ВАШИНГТОН, 9. вересня. — Американська Федерація Праці вислала письмо до членів конгресу, в якім домагається вищої пенсії для жовнірів і моряків американської военної фльоти.

Се перший случай в історії Американської Федерації Праці, що вона заявляється в справі оплати жовнірів.

ГАСТОНСЬКИЙ ПРОЦЕС.

ШАРЛОТ (Норт Каролайна), 9. вересня. — Між першими свідками, що стануть проти радикальних аґітаторів, обжалованих за вбийство начальника гастонської поліції Ейдерголта, виступить у понеділок Говард Фавлер, шериф повіту Юнйон, котрий говорив, що декотрі з обжалованих признались йому до вини та вмішали своїх товаришів.

Тепер ті обжаловані, проти котрих звертається Фавлер, заявляють, що Фавлер уживав мук, відомих в американській кримінальстиці під назвою „третого степеня" („терд дігрі"), щоби вимогти на арештованих потрібні йому зізнання.

ЧИ МОЖЕ ЧОЛОВІК ЖИТИ ЯК ДИКУН?

НЮ ЙОРК, 9. вересня. — Американський письменник Берт М. Мекконел виїхав у Канаду, щоби жити там пустинним життям і в сей спосіб переконати людей, що й нинішна людина може жити без усіх цивілізованих витребеньків, як колись жив дикун.

Думає він зажити „десь у Ню Брансвику", в Канаді, серед пустарів. Не возьме туди зі собою ні одежі, ні черевиків, ні рушниці. Одиноким цивілізованим знарядом, який буде мати на собі, будуть його окуляри, які він мусить мати, бо його очи слабі. Думає він сплести собі постоли з лика дерев, а з кори й листя думає теж пошити собі одіж. Їду буде добувати собі списою, яку собі зробить власними руками.

ЗИМА НАСТУПИЛА.

В трох стейтах, Вайоміг, Небраска та в Савт Дакота, 6. вересня ц. р. впав глибокий сніг. Грубість опадів доходить до 14 цалів. Подекуди стало зовсім неможливо їздить автомобілями. В той самий час у східних стейтах стоїть гаряче літо й спека продовжується.

ЧОТИРИ РОКИ БЕЗ ДОЩУ.

Є такі місця в Китаю, де за останніх чотири роки не впала ані капля дощу. Ця провінція Китаю називається Кансу. Колись урожайні поля цеї країни замінилися в пустиню, а люде з голоду так здичіли, що бувають дуже часті випадки людоїдства. В одному з міст тої провінції впало число населення зі 60 тисяч на 3 тисячі. Разом з голодом нищать край ріжні заразливі недуги. Всі голодуючих у цій провінції є 25 міліонів.

САМОГУБСТВО З ЖАЛЮ ЗА КАНАРКОМ.

У Львові живе Павлина Ільницька, якій здох дуже пещений нею канарок. Смерть канарка так сильно вразила Ільницьку, що вона рішила попонити самогубство і в тій цілі напилася денатурованого спирту. Коли прийшов лікар, щоби ратувати її, вона відмовила йому права до ратовання.

ХИТРІСТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ „ЧЕКА".

В селі Нощанская, на большевицько-китайськім пограничу, уладили большевики таку штуку: Поперебирали своїх комісарів в убрання і мундури бувших царських офіцирів і казали їм напасти в ночі на свою військову залогу в Нощанскій. Так теж і зроблено. Напад відбувся, а нападаючі стали викрикувати, що в Москві переворот державний, зметено комуністичну владу й установлено новий уряд та що нема чого залозі ставити опір. На це вся залога піддалась, а большевицькі червоні офіцери і комісарі стали падати на колінї перед мнимими царськими старшинами, каючись і божачись, що вони служили в большевицькій армії лише з примусу і т. п. Тимчасом показалося, що большевики хотіли в той спосіб переконатися про вірність своїх військ. І переконалися. Мабуть краще якщо вони булиб такої проби не робили.

ПО ТРОХ ДНЯХ ПІСЛЯ ПОХОРОНУ — ПРИЙШОВ ДО ХАТИ.

Один земельний власник вибрався в дорогу автомобілем, який по дорозі розбився, а сам земельний власник згинув на місци. Про цей випадок довідалась жінка купця, що теж виїхав автомобілем в той час і тою самою дорогою, на якій трафилось нещастя. Поїхала ця жінка туди і в пошматованому трупі та по убраню пізнала свойого чоловіка, взяла його тіло і похоронила. В три дні після похорону відчинились двері хати овдовілої жінки, а в дверях стояв її чоловік, здоровий і веселий. Жінка зімліла з переляку. Показалося, що убитий в катастрофі автомобільній земле-власник і купець — були до себе дуже похожі з лиця, навіть так само одягнені.

ГОРЯТЬ КАНАДІЙСЬКІ ЛІСИ ЧЕРЕЗ ПОСУХУ.

Як не прийдуть дощі в скорім часі, а люде як не будуть уважніші з огнем, то лісові богацтва Канади, головно Західної Канади, неважно змаліють сього року. Через пару послідних тижнів з усіх усюдів, де тільки є ліси, приходять донесення, що ліси горять. Горять ліси в північній Манітобі, де проспектори шукають за копалинами, горять ліси між озерами і на схід від озер, де зарезервовано їх для трачок та для виробу паперу, горять ліси в північнім та західнім Онтеріо. Через пожарі лісів мало що не пішло з димом 23. серпня купелеве місто Вінніпеґу, Вінніпеґ Біч; вратовано його тільки викликанням присуги до гашення пожару. Ліси горять і в північнім Саскачевані, не говорячи вже про Брітіш Коломбію та Алберту, де пожари лісів є ще більше звичайним явищем.

НОВИЙ ОБОРОТ В СПРАВІ ДУШОГУБСТВА.

Справа убиття Миколи Пасовистого, фармера з околиці Шіго, Саск., приняла 20 серпня новий оборот, коли арештовано його жінку Анну Пасовисту й обвинувачено її за душогубство. Її забрано до тюрми в Принс Алберт, де має ожидати прелімінарного переслухання, призначеного в Шіго на середу, 28. серпня.

Попередно в злуці з убиттям Пасовистого арештовано його наймолодшого сина, 18-літнього Івана, який мав і признатися до вбиття свого батька. Показується тепер, що він заперечив своє первісне зізнання і вказав на свою маму, як на дійсну вбийницю.

Анна Пасовиста є третя жінка убитого й арештований Іван є її син.

КОНТРАБАНДА КОКАЇНИ ПРИ ПОМОЧИ ГОЛУБІВ.

В Лондоні заарештувала поліція властительку улюбленого нічного льокалю, тому, що вона торгувала кокаїною і геройною. Поліція ломала собі довго голову, звідки побирала вона цю отрую. Вкінці виявило слідство, що вона отримувала кокаїну з континенту при помочи голубів листоношів.

ЗАБУЛИ ДИТИНУ ПРИ ШЛЮБІ.

В становім уряді в Бордо був цими днями великий рух. Коли вже віддалилася послідна пара, запримітив урядник, що на кріслі лежить білий пакунок, в якому спала 6 місячна дитина. Всі цього дня вінчані відпекувалися цеї дитини й дотепер ще не знають, де її родичі. Ще добре, що в Бордо мають Французи сирітський дім, де уміщено немовля.

НАУЧКА ДЛЯ НЕВІРНОЇ ЖІНКИ.

В Араго трафився такий випадок: Побережник Павло Чін мав невірну жінку і все доходило до спорів поміж супругами. Жінка волочилася стало по селі і вела себе дуже погано. Чоловік взявся на відвагу, завіз жінку до ліса, привязав до дерева, оголив голову, розібрав до нага, спалив її одяг, а потім голу переганяв через ціле село аж до свойого дому.

НОВА САРАНЧА.

На Виленщині появилися хмари комах, похожих на муху, але дуже великих розміром, що роблять великі шкоди в полі. Таких шкідників досі люде не бачили, бо це є звичайна саранча. Та мабуть до Галичини вони не прилетять, бо там і без цього досить всякої саранчі.

ТАК, ЯК БУЛО ЗА ЦАРЯ.

Большевики видали закон, на підставі якого політичних вязнів вивозити будуть на Сибір у відлюдні околиці.

ПРИЛУЧЕННЯ ГРОМАД ПІДМІСЬКИХ ДО МІСТА ЛЬВОВА.

З кінцем жовтня ц. р. мають бути прилучені до Львова всі підміські громади. Таким чином Львів матиме 300 тисяч мешканців, а площа міста значно збільшиться.

МАЛПИ КРАДУТЬ ЖІНОК.

Еспанська військова комісія, що справляє в Ґвінеї еспанську границю, доносить, що в тамтих околицях крутяться малпи-горилі цілими стадами і поривають жінок у тамошніх селах. Вкрадених жінок заносить горилі в гущі лісів. Військова комісія думає уладити погоню за горилями, ласими на жінок.

ПЯВКИ ВИПИЛИ ВСЮ КРОВ З ЖІНКИ.

Одна жінка ловила лічничі пявки в потоці і наловила їх 155 штук до збанка. Бажаючи зловити їх ще більше, не зауважила, що обидві її ноги були покриті густо пявками і щойно коли жінці стало робитися слабо, вийшла на беріг. На березі однак зімліла, а на додаток розбився збанок з назбираними пявками, які кинулися на жінку і стали ссати кров. Коли люде, що проходили біля потока, найшли жінку на березі, тіло її було вкрите чорнявими плямами, а сама жінка умерла від упливу крови.

ЗАПЛАТИЛИ ЖИТТЯМ ЗА ГРІШНУ ЛЮБОВ.

Своїм життям заплатили за грішну любов 23. серпня в Гуд, Квебек (напроти Оттави), двоє канадійських Французів, Марія Віо і Філіберт Лефевр. Чоловік Марії Віо перебував кождого літа кілька місяців далеко від дому при рубанню ліса. Жінка познакомилася тимчасом з молодим ловцем Лефевром. Прийшло до любови, в якій очевидно чоловік заважав. Що з ним зробити? Отруїти. Дістали стрихніни і коли Віо вернув з роботи, почастували його стрихніною. Стрихніна не зробила в разу своєї роботи. Жінка тоді дальше годувала чоловіка стрихніною, яку домішувала до кождої страви. 22. січня Віо умер. Але перед смертю був у нього місцевий священик, який вже видів раз, як вмирав чоловік, отроєний стрихніною. Він дав знати поліції про своє підозріння. Другим днем також виглядало підозріло, що чоловік так скоренько умер по повороті до жінки, що мала любовника. Слідство ствердило, що Віо був отроєний стрихніною. Любовників арештовано і засуджено на кару смерти. Марія Віо лишила осмеро дітей.

ПОЛЯКИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ УКРАЇНЦІВ У ТЕРОРІ

КИНЕНО БОМБУ НА ТОРГАХ У ЛЬВОВІ. ПІДПАЛЕНО ЛЬВІВСЬКИЙ ДВІРЕЦЬ.

ВАРШАВА (Польща), 9 вересня. — Львівська влада обвинувачує українських терористів в організації непорядків та заворушень підчас відкриття торгів у Львові. Коли натовпи людей вже лишили торги, в ночі вибухла бомба в головному адміністраційному будинкові. Її вибух смертельно поранив касієрку, а кількох инших урядників тяжко покалічив.

В той день таксамо прийшло до заворушень у ріжних місцях Львова, а зокрема була спроба підпалити львівський залізничий двірець. Але пожежа була припинена, не встигши розгорітись. Поліція й польська влада в Галичині обвинувачують у заворушеннях українських терористів та взагалі протиправительственні українські групи.

ЗНОВУ БЮТЬСЯ.

НА МАНДЖУРСЬКО-СИБІРСЬКОМУ КОРДОНІ ЗНОВУ ПРИЙШЛО ДО КРІВАВИХ БОЇВ.

ТОКІО (Японія), 9 вересня. — Ренго агенція повідомляє, що 1,000 російських жовнірів заатакували китайські війська в районі Далейнор, поблизу західного кордону Манджурії. Китайські війська поставили рішучий відпір і бійка тягнулася між ними яких 20 годин. Нарешті Росіяне відступили. По обох сторонах є значні втрати.

Таксамо відбито атаки російських військ на східному манджурському кордоні.

МОСКВА (СССР), 9 вересня. — Радянська телеґрафічна агенція Тас повідомляє з Владивостока, що китайські війська несподівано почали наступ на радянську територію в районі Градаково-Полтавського. Ближчих подробиць агенція не подає.

МОСКВА УСТУПАЄ.

ВІДКРИВАЄТЬСЯ МОЖЛИВІСТЬ ДАЛЬШИХ ПЕРЕГОВОРІВ У СПРАВІ ЗАЛІЗНИЦІ.

НАНКІН (Китай), 9 вересня. — Китайське правительство одержало повідомлення від свого посла в Берліні, що радянське правительство скасувало свою постанову про призначення нового управителя Східно-Китайської залізниці. Це була категорична вимога Китаю, як услівя роспочаття переговорів у справі залагодження китайсько-російського конфлікту.

Мимо того обидві сторони накопичують свої війська на манджурсько-сибірському кордоні. Особливо багато війська збирається в районі пограничних стацій на Східно-Китайській залізниці. Точно ніхто не може сказати, скільки тепер там зібрано війська з обох сторін.

ПОВЕРНУВСЯ З КОМУНІСТИЧНОГО „РАЮ".

БУДЕ АГІТУВАТИ, ЩОБИ ВСІХ КОМУНІСТІВ ВИСИЛАЛИ ДО РАДЯНЩИНИ „НА КУРАЦІЮ".

РИГА (Латвія), 9 вересня. — Сюди прибув з Росії робітник Едмунд Квінт, котрий раніше мешкав у Бруклині. Він син одеських Німців, які виемігрували ще перед війною до Америки. Володіє добре німецькою та московською мовами й є американським громадянином. У Радянську Росію він їздив уже вдруге. Вперше був у 1926 році, але ізза мешкальної кризи мусів верятися назад до Америки. Другий раз виїхав до Росії в 1928 році, коли його запевнили радянські агенти, що там тепер все значно покращало, але приїхавши туди, він знайшов, що навпаки: все погіршилося.

Як фаховець-машиніст він працював у Москві в Інтернаціональній Кооперативній Організації, тому був на привилейованому становищі як радянський юнійний робітник, але й це становище не дало можливости йому істнувати по людському. Заробітня платня його була 160 рублів на місяць ($80.00), якої ледви вистарчало на скромне харчування. Зпочатку в цій організації було 60 членів, але тепер лишилося лише 20, а инші не витримали тяжкого життя й розбрилися в ріжні сторони.

Він говорить, що в Росії харчовий стан населення такий, що більшість його вже роками голодує. Юнійні робітники, що мають відповідні картки, одержують темний хліб по 16 коп. за фунт, але не більше двох фунтів на добу. Хто не має юнійної картки, той має платити подвійно. В місяць можна купити лише пів фунта цукру та масла й то лише тим, що мають юнійні картки. Такий невідрадний харчовий стан приводить до того, що, наприклад, жидівська кравецька кооператива, яка 8 років тому приїхала з Ню Йорку до Москви, стравила половину з своїх 1,500 членів, котрі померли на туберкульозу.

Враження Квінта таке, що в Росії з кождим роком стає гірше й тяжче жити. Большевицький плян пятилітньої розбудови індустрії він називає величезним блофом. Робітництво все більше стає незадоволене большевиками й готується до нової революції. Квінт каже, що буде аґітувати в Америці й просити правительство, щоби всіх комуністів та соціялістів висилали до Радянщини, де вони скоро викурються зі своїх утопічних ідей.

ВЖЕ НАСТУПИВ СПОКІЙ.

ЛОНДОН (Анґлія), 9 вересня. — По відомостям кольоніяльного офісу в Палестині вже прийшло до заспокоєння. Представники Жидів вимагають негайного усунення з посад всіх британських урядників, що допустили до заворушень у Палестині.

ДІМ ЛІГИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 9 вересня. — На березі озера Леман у суботу заложено угольний камінь під будову дому Ліґи Націй. Заложення цього каменя мало надзвичайно урочистий характер. Камінь заложено в присутности представників усіх держав-членів Ліґи Націй.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 40 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;
Three cents a copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерси Сити і Заграницею:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФЕДЕРАЦІЯ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ

Ідею утворення федерації европейських держав, або, як говорять часто, пан-Европи, вперше по Великій Війні піднесли Німці. Німеччина після війни знайшлася в невідрадному економічному становищу, бо в. неї відібрано кольонії, відібрано ріжні індустріяльні та вугляні й залізно-рудні райони, що дісталися до рук Поляків і Французів. Словом, економічна єдність організму бувшої німецької держави порушена й Німеччині треба перебудовувати все своє економічне життя на нових підставах. Тому німецькі політики вважали, що утворення впершу чергу европейського економічного союза поможе Німеччині скорше стати економічно на ноги, а разом з тим прийти й до політичного впливу в Европі.

Держави антанти, а особливо Франція, зпочатку до цього поставилися дуже підозріло й вороже, як до нової німецької інтриги, розрахованої на гегемонію Німеччини в Европі. Але час ішов і обставини та ріжні політичні погляди мінялися під впливом все нових реальних явищ. Для держав антанти, а впершу чергу для самої Франції, стало ясним, що запорукою мира й економічного та політичного розвитку кожної европейської держави, чи то переможеної чи переможниці, є не постійна конкуренція й боротьба, що загрожувалиб новою війною й новими світовими потрясеннями, а мирне співжиття всіх держав; не антагонізм і ненависть, а згода й дружнє співробітництво на ріжних ділянках економічного та політичного життя.

Особливо це відчула й зрозуміла Франція, коли побачила, що, не зважаючи на всі її спроби остаточно роздавити економічно й політично Німеччину, вона нічого не могла добитися. Німеччина день за днем підносилася все вище й визволялася з пут, котрі на неї наложив Версальський мир, яким Франція сподівалася на віки вічні забезпечити собі користування побіди держав антанти. Крім того Німеччина почала все більше позискувати собі симпатій і признання не лише серед держав, що не були їй ворожими, але й між бувшими союзниками Франції, а особливо Америки та Англії. Часами грозило, що Франція залишиться ізольованою від великих держав сама, лише зі своїми неокріпленими й слабенькими молодими державами Малої Антанти та з Польщею.

І ось, щоби не повстала пан-Европа, помимо волі Франції, така, якої бажає Німеччина, Бріян, як зручний політик, стараючися вирвати ініціятиву з рук Німеччини, почав форсувати думки про утворення федерації европейських держав. Можна сподіватися, що до федерації скоро не прийде, але до економічного й політичного обєднання більшости европейських держав прийде, бо це лежить у їх спільних інтересах.

В. Богуш.

СУЧАСНЕ МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ ТА УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА В ОСВІТЛЕННІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ.

(Оригінальна допись „Свободи").

Розпад великих держав.

Історія визвольної боротьби ріжних народів, між іншими балканських, а також західніх Славян, Італійців, Греків, Румунів та ин. виразно свідчить, що дуже часто поневолені нації здобували собі волю та державність, використавши зручно імперіялістичне суперництво ріжних держав, у тому держав-окупантів, для повстання проти гнобителів або для підготовки національної революції. Так сто або півтораста літ тому цілий американський континент був европейською кольонією, а імперіялізм англійський, французький, еспанський та португальський тоді ніколи не припускали, що з часом їх кольонії стануть суверенними державами та будуть навіть дуже небезпечними суперниками на арені міжнародніх перегонів та світового торгу. Рівнож яких сто, чи пів сотні років тому політична карта Европи виглядала зовсім инакше, а турецькі, австрійські, німецькі чи російські імперіялісти мабуть ніколи не повірилиб, що в XX. столітю, в наслідок національного визвольного руху, а головне на ґрунті чварів поміж великими державами витворіться те міжнародне становище, яке ми знаходимо сьогодня.

Хто міг 15 років тому вгадати, що Австрія, Угорщина та Туреччина стануть невеличкими національними державами, що Німеччині доведеться відмовитись від мрій опанувати цілою Центральною Европою, Балканом та Малою Азією, втратити свої кольонії й деякі инші терени та протягом більш як пів сотні років виплачувати щасливим переможцям нечувану контрибуцію, що Росія зазнає такої величезної катастрофи та розпадеться на цілий ряд національних держав і втратить величезні простори та десятки міліонів населення. Проте це сталося на наших очах!

Правда, процес розпаду Росії власно ще не закінчився, бо большевицький імперіялізм врятував її панування над цілим рядом національних теренів і під фірмою „Союзу Совітських Республик" Москва продовжує панувати над 80 міл. не російського населення. Проте нема сумніву, що в недовгім часі таки прийде до загибелі тої пролетарської диктатури, яка прикувала залізним ланцюхом до Совітської Росії ріжні нації закавказькі й закаспійські та Північний Кавказ, Україну й Білорусь. **Нині після десятирічного панування „советської" влади вже виразно зясувалось, що всі ці національні республики знаходяться тепер у становищу „соціялістичних" кольоній, які визискує Москва,** а тому вже недалека будуччина поставить на порядок дня плян нового розподілу Східньої Европи та почасти Азії, на підставі якого лише й можна добитись дійсно сталого миру й належної рівноваги на Сході Европи, як також зліквідувати польсько-російські змагання за гегемонію взагалі, а зокрема їх суперництво за панування над білорусько-українськими землями.

Україна і поневолені сусіди.

З нашого погляду справа визволення закаспійських та закавказьких республик має трохи відмінний характер від проблеми відділення від Росії Північного Кавказу, України та Білорусі. Бо ці останні терени повязані боротьбою не тільки проти російського, але і боротьбою проти польського та румунського панування. **Північний Кавказ** дуже щільно зязаний з будуччиною української державности. Адже понад 3.5 мілионів населення Північного Кавказу складають Українці, яких майбутня доля не може бути байдужою для цілої української нації. Не треба забувати, що в минулому українські козаки-Запорожці разом з донськими спільними силами провадили боротьбу проти турецько-татарської імперіялізму, та що їм тепер судила знову історична доля боротися спільно проти російського імперіялізму. У минулому Запорожці та Донці теж нераз вже поборювали московську експензію на козацькі землі, проте у XVII-XVIII ст. перед нашими предками не стояла так гостро проблема відділення від Росії та утворення незалежної державности. Минувшина Дону та Кубані, як також цілого Північного Кавказу цілком відмінна від минувшини Московщини, бо побутово-культурні обставини життя, козацькі традиці, господарські інтереси й політичні їх змагання мало спільного мають з московським імперіялізмом та російською культурою, а навпаки, дуже богато з українською нацією, а нині ще доля судила їм спільними силами боротися за своє визволення. Тому українська нація усіма можливими засобами буде дбати про те, щоб українські терени Північного Кавказу увійшли до складу соборної України, як окремий автономний край. Невиключено також, що українські округи Північного Кавказу знову утворять свою власну Кубанську незалежну державу, як то вже було в 1917—1919 р. Тоді Україна подбає про військовий та господарський союз з нею, щоб спільними силами оборонятися проти московських імперіялістів. Можливо, до цеї спілки пристане також Дон та гірські народи, оскільки вони не обстоюватимуть ідеї створення північно-кавказької спілки держав.

Ми зупинили свою увагу на цій справі тому, що в українських колах не завжди, як належить, розуміють ті труднощі, які дуже ускладнюють дощільне розвязання північно-кавказької проблеми. Між иншими московські імперіялісти використовують ці труднощі й перетягнули на свій бік певні групи козацьких ватажків та патріотів, щоб за їх допомогою затримати панування Москви над Північним Кавказом та, використовуючи козацькі сили, унеможливлювати також відділенння України від Росії. Так вже було в 1919 р., коли генерал Денікін за допомогою Дону та Кубані захопив був у свої руки більшу частину українських земель. Отже необхідно подбати, щоб в будуччині такі сумні факти не повторилися.

Звичайно, що **закавказькі республики** ще більш ніж Україна зацікавлені в тому, щоб відділити себе північно-кавказькою барієрою від Росії. Адже Грузія, Азербайджан та Вірменія втратили свою незалежність протягом 1920-21 рр. саме тому, що козацькі держави Північного Кавказу не витримали боротьби проти Совітської Росії в 1919. р. і таким робом большевицька армія, захопивши Дон, Кубань та Дагестан, здобула собі можливість посунутися на Закавказзя. Нам здається, що й цього досить, щоб зрозуміти величезне значіння Північного Кавказу як для української нації, так і для будуччини закавказьких республик. Проте останні, а особливо **закаспійські республики** повязані, у значній мірі з Туреччиною, Персією, Афганістаном та навіть з Китаєм (через китайський Туркестан). Себто на міжнародній арені їх доля входить до комплексу трохи инших чинників ніж будуччина Білоруси та України. Цим останнім доведеться також разом з **Литвою, Латвією, Естонією та може й Фінляндією** шукати взаїмного співробітництва, щоб спільними силами поборювати змагання Польщі та Росії затримати чи відновити своє панування над їх теренами. Не виключено, що Україні в будуччині доведеться шукати порозуміння ще з такими державами як **Болгарія,** щоб разом з ними добитися визволення українських та инших земель зпід **румунської окупації.** Ще инших спільників потребує українська нація у своїй боротьбі за віддалення українських земель зпід **Польщі.**

Власні сили нації.

Ми вже нераз підкреслювали, що український націоналізм не покладає великих надій на міжнародні чинники, а лише на **власні сили нації.** Чужа допомога буде мало варта, коли ми не будемо внутрішньо на стільки сильні, щоби здобути та вдержати самостійність. Крім того при деяких умовах заходилаб небезпека, що ми, внутрішньо безсильні, сталиб „васалями", вповні залежними від наших „опікунів". Проте український націоналізм **не відкидає** можности допомоги міжнародніх сил, коли при зриві української нації можна булоб з меншими жертвами добитися утворення Самостійної Соборної України. Адже недавне минуле свідчить, що деякі нації здобули собі державність у великій мірі власне завдяки тим, чи иншим великим державам світу. От наприклад, якраз таким робом повстали на наших очах Чехословаччина та Польща, а Румунія та Сербія подвоїли і навіть потроїли свої терени та населення. Нема сумніву, що Поляки, Чехи, Румуни та Серби мабуть всупереч своїм надіям досягнули таких великих успіхів, про які мріяли лише певні одиниці. Тому саме Польща, Румунія, Чехословаччина та Південнославія, захопивши під своє панування чимало не своїх земель, нині в міру своїх сил намагаються затримати сучасне „статус кво" в Европі та разом тримаються спілки з Францією, яка в свою чергу уважає сучасні кордони єдиною можливою базою сталого миру в Европі. Правда, польський імперіялізм ласим оком поглядає ще на Литву та деякі инші терени, а великосербський мріє про опанування Болгарією та всім побережам, Егейського моря, як також не забуває про Фіюме та хорватсько-словінські терени Адріятика, що їх захопила в свої руки Італія. Себто, не можна твердити, що Варшава та Білгород цілком задовольняються сучасним своїм пануванням, ні, вони разом з Італією, Болгарією, Мадярщиною та Литвою бажалиб поширити свої кордони чи захопити нові терени — лише інтереси їх цілком протилежні, а тому на арені **міжнародного суперництва** знову почали зарисовуватися контури ріжних аліянсів та спілок.

Міждержавне суперництво.

Так Італія має крім Південнославії суперечні інтереси з Францією, як на Середземному морі, так і на Балканах. Через це вона приязно ставиться до Болгарії та Мадярщини, а також шукає собі підтримки з боку Туреччини та Греції, бо всі ці держави в тій чи иншій мірі мають свої порахунки з Південнославією, або з иншими членами Малої Антанти, себто спільниками Гарижа, з яким у свою чергу провадить суперництво фашистівська Італія. Характеристичне те, що Мадярщина у своїх змаганнях повернути тим, чи иншим шляхом втрачені землі кидається на всі боки й шукає допомоги навіть у Польщі, яка, хоч є спільником Франції та Румунії, тимчасом стоїть осторонь Малої Антанти у її порахунках з Мадярщиною.

(Дальше буде).

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено в 1919 році.

(63)

До Проскурова виїхав я, мій помічник І. Романченко, в якого був наказ Головного Отамана про притягання до військового суду й оголошення поза законом Балбачана та Гавришка, начальник контррозвідки Чеботарів та його помічник В. Коваленко. Приїхавши до Проскурова, ми розділилися. Чеботарів, Романченко та Коваленко пішли до штабу залоги та инших частин, що стояли в Проскурові, а я зі своїм значковим до штабу Запоріжського корпусу.

Біля штабу я стрінув полковника В. Сальського, який коротко розповів мені про те, що він „усунений" наказом інспектора Гавришка, але того наказу він не признав і Балбачанови свого командування не здав. Начальник штабу Воскобойників також не признав Балбачана своїм командантом і, зносячись безпосередньо зі штабом армії, продовжує своє оперативне керування корпусом. Біля самих дверей штабу я побачив кілька кінноти́чників, здається з чорношличників, що вже були виставлені для охорони штабу зі сторони Балбачана. Сам Балбачан знаходився в помешканні штабу. Варта при вході до штабу впустила мене, ні слова не кажучи. Тут в одній з кімнат штабу я стрінув Балбачана та Гавришка. Тоді між нами відбулася приблизно така розмова.

— Пане полковнику — кажу, звертаючись до Балбачана — державний інспектор Гавришко видав приказ про ваше призначення корпусним командантом незаконно. Тому я цей наказ касую, а Гавришка віддаю до військово-польового суду. Отже з цього моменту ви не маєте жадних правних підстав залишатися далі командантом корпуса.

— Я зі свого становища не вступлю, бо мене хочуть за команданта козаки й старшини — говорить нервово, але рішучо, Балбачан.

— Ви, пане полковнику, військовий і знаєте, що вам грозить за самовільне захоплення влади команданта у військовій частині та ще підчас боїв. Я знову повторюю, що Директорія, правительство й штаб армії вас буде вважати самочинним захватчиком влади, — кажу йому.

— Щож ви хочете, щоби я підлягав вашим членам Директорії, між иншими якомусь „сцепщіку вагонов" Макаренкові? — іронічно відповідає Балбачан. Я собі подумав, що це дожить влучна характеристика бідного Андрія Гаврича, але всеж він влада.

— Не будемо критикувати членів Директорії, а лишимося виключно на ґрунті військових статутів та правил і звичаїв в армії, бо для вас, як для військового, має бути лише це рішаючим — кажу далі.

— Нехай вам дасть пояснення ваш інспектор, чому він так зробив. Він для цього мав якісь підстави.

Тут Гавришко хотів дати якесь пояснення, але я відразу відмовився слухати його, заявляючи, що він більше не інспектор і знаходиться під судом. Дальша наша розмова з Балбачаном трималася в одному й томуж напрямкові й він рішуче, але стараючись стримуватись і не різко, відмовлявся зложити зі себе командування корпусом.

Скоро мене покликали до другої кімнати, де зібралися ріжні команданти дивізій Запоріжського корпусу та полковники. Їх покликав сюди Балбачан, щоби спертися на їх піддержку. Я був довший час присутній на цьому бурхливому й страшному засіданню начальників, в той час, як їх війська вели тяжкий бій з ворогом. Прихильників Балбачана було менше ніж противників, але між ними доходила сварка до того, що противники Балбачана грозили зняти свої частини з фронту й почати бій з його прихильниками. Загрожувало страшною анархією й повним розвалом фронту. Тут я сказав, що ні Головний Отаман, ні правительство, ні Директорія тепер не погодяться на призначення Балбачана. Инша справа, колиб це питання було обговорено до захоплення ним самочинно влади в корпусі. Кожен військовий знає, що такі самочинні виступи не можуть пройти безкарно, який би начальник їх не поповнив.

— Тому, чи хто хоче, чи не хоче, а полковник Балбачан не буде командувати Запоріжським корпусом так довго, як довго на те не буде приказу висшої військової влади — категорично закінчив я свою розмову зі старшинами.

Балбачан знову почав виправдувати себе, заявляючи, що він незаконно був усунений раніше з командування корпусом, що він числив себе у відпустці, а тепер рішив знову вернутися на своє попереднє становище. Він, мовляв, уважає своє поступовання правним. Я знову збив його аргументи тим, що нічого в армії не може робитися без наказу вищої й компетентної влади, про що добре знає й сам Балбачан, коли спирався на приказ інспектора Гавришка.

Бачучи, що годі мені добитися добровільного уступлення Балбачана, я рішив, що моя роля, як інспектора, вже покінчена й тепер вже справа переходить у руки виконавчої військової влади, або безпосередньо до штабу армії. Тут уже треба було вжити сили, щоби припинити нерозважний крок Балбачана. Я ще раз підтвердив Балбачанови, що він жартує з вогнем і завдає велику шкоду не лише Директорії й правительству УНР, але всій визвольній боротьбі. Наслідки всього можуть бути необчислимо шкідливі. На це Балбачан нічого не відповів, лише закусив загадково свою губу. Я попрямував до виходу на вулицю.

Аж тут біля дверей в коритарі мені заступає дорогу вартовий, що стояв біля дверей зі середини.

— Нікому не вільно виходити! — грізно кричить вартовий.

— Ти мене не знаєш, козаче — кажу спокійно — я Головний Державний Інспектор.

— Все одно, не вільно!

— Слухай, не будь дурнем, а пропусти! — кажу.

— Прошу вернутися назад до кімнати й не стояти в коритарі! — вже грізно командує мені вартовий.

Я зрозумів, що властиво мене арештовано по чийомусь наказу, а тому й не випускають зі штабу. Цього вже мені було забагато.

— Коли ти не уступишся й не пропустиш мене негайно після того, як я тобі сказав, хто я, то я пущу тобі кулю в лоб! — твердо й рішучо заявив я, дістаючи одночасно револьвера з кобура. Те саме зробив і мій значковий сотник Матвієнко. Хвилина напруження й вартовий не знає, що робити. У цей час чую голос Балбачана з другого кінця коритаря:

— Пропусти! Хай вони йдуть! — Вартовий з облеченням відітхнув і відступив на бік.

У Проскурові виявилося, що в ночі Балбачан мав довшу нараду з якимись цивільними людьми, а між ними був Сергій Шемет, котрий зник, коли його пошукувала контр-розвідка для арешту. Мені не було вже що робити в Проскурові й я, наказавши контр-розвідці арештувати інспектора Гавришка, поїхав до Штабу Армії.

В цюж ніч козаки Запоріжського корпуса, Дорошенківського полку, арештували Балбачана на приватному помешканню, здається тоді, коли він сам побачив, що його справа програна й готовився виїхати з Проскурова. На другий, чи на третий день Штабом Армії був призначений військовий суд над Балбачаном, який присудив його до розстрілу.

(Дальше буде).

Найліпший лік.

Коли в Лейдені (в Голяндії) в 1788. році помер славний лікар Герман Бурґаве і його спадщину виставили на ліцитацію, була м. і. також дуже сильно запечатана книжка з напису: „Одинокі і найглибші тайни лікарського знання". За книжку просто дерлися і вкінці продали за 10 тисяч гульденів. Щасливий набувець пішов до дому та позривав печатки. Та не знайшов там нічого лише записані картки, а щойно на останній картці було написано великими буквами: „Голову держи холодно, тіло відкрите, а ноги тепло, то можеш сміятися з усіх лікарів".

В ХОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

„ЩИРА" МОЛИТВА.

Чи чули ви, люде добрі,
Як фармер молився:
Зачинає „Отченаш",
В гору подивився.
„Же еси на небесі",
Дивиться вдолину,
„Бай гаш", каже, „а се що?
Та-ж гле коліно!
Прилатай-но, жінко, латку,
Бо ясліно видно,
Бо як пійду межи люде,
Буде мені встидно".
„Імя Твоє да святиться",
Вже я забув, що молю,
А тут дощик накрапає,
А „крап" ще на полю.
„Вже пшеничка була суха,
Тільки молотити,
А тут лихий спустив дощик",
Я забув ся молити.

М. Возняк.

Д-р В. Клодницький.

ПОЛІТИЧНІ ТА ЕКОНОМУЧНІ РЕФОРМИ В АВСТРАЛІЇ.

Австралія це „пята часть світа", яка числить разом із островом Тасманія около 3,000,0000 квадратових миль з населенням около 8,000,000 душ. Клімат її лагідний та здоровий.

Під політичним оглядом Австралія є це несуверенна, від Англії зависима держава. Домініяльна держава, коротко „Домініюм", повстає в цей спосіб, що кольонія якоїсь великої держави одержить конституцію, на підставі якої з кольонії повстає держава, мало зависима від матірної, суверенної держави. Домініяльна держава править собою о стільки, що вона має своє законодавство, своє судівництво, свою адміністрацію та до певної міри свою репрезентацію на зовні. Домініяльна держава є зависимою від матірної держави лише в тому напрямі, що матірна держава має привілей іменувати генерального губернатора, який разом із міністерияльним кабінетом домінії творить правительство держави.

Австралія, як сказано, є домініяльною державою, подібно як Канада. Вона складається із 6 стейтів та двох територій. Австралійський парлямент складається з двох палат, себто із палати послів, то є сойму, та із сенату.

Щодо угруповань політичних, то Австралію можнаб розділити на два табори: 1) на табор радикалів, з подібною ідеольогією, що й Англійська Партія Праці, та 2) на табор націоналістів, яких ідеольогія є подібною до ідеольогії англійських лібералів.

Від 1915 р. до недавна правила краєм радикальна партія. Правління цеї партії було не дуже щасливе: державні довги зросли з 285 міліонів долярів в 1915 р. до 559 міліонів долярів в 1928 р., залишиці виказали страшний недобір (понад 120 міліонів долярів), а оподаткування населення зросло з 40 міліонів долярів на суму 212 міліонів долярів.

До цього треба додати, що майже всі державні підприємства: прим. копальні, тартаки, різарні худоби, фабрики консерв мяса і т. п. цілковито побанкротували.

У слід за цим при останніх виборах радикальна партія сорромно провалилась, а до державної керми прийшли націоналісти. Нині радикали числять 26, а націоналісти 46 мандатів.

Новий уряд Австралії недавно одержав значніші кредити в Америці і старається всіми силами провести ріжні реформи, щоб поставити свою державу на ноги. В програмі бачимо, що уряд Австралії з президентом ради міністрів, Артуром Мором, на чолі старається позбутись всіх нерентовних підприємств, ведених дотепер державою.

1) На думку нового правительства, підприємства, ведені дотепер державою, перейшовши в приватні руки, будуть більш продуктивними і не будуть потребувати підпомог з державної каси.

2) **Нове правительство Австралії заповідає знесення всяких обмежень іміграції.** Противно, воно заповідає, що всими силами буде форсувати іміграцію рільників і то з ріжних країв.

3) Нове правительство обіцює цілковито знести оподаткування фармерів, та в богатьох стейтах провести державними засобами осушення мочоватих піль та штучне наводнення недомагаючих у воду теренів.

4) Дотепер в австралійській індустрії не вільно було набирати робітників до роботи „від штуки". Робітник фабричний робив лише „на дніжку". Нове правительство проектує закон, на підставі якого фабрики та копальні зможуть працювати системою „від штуки". Дальше, правительство проектує заведення тейльорівської системи, зглядно фордизму, який дає більшу видатність праці.

5) З реформ економічної натури ще треба додати законопроект про введення в життя індустріяльних мирових судів. Як відомо, розвій індустрії гамують страйки і непорозуміння між роботодавцями і робітниками. Індустріяльні мирові суди, в склад яких входити мають репрезентанти від роботодавців і робітників, мають дбати, щоб не доходило до страйків, бо страйки не лише індустрії, але й робітництву приносять шкоду.

6) Уряд рівнож заповідає „ощадність" і редукцію платень державних урядовців, не минаючи скорочення платень послам і сенаторам.

З політичних реформ годиться підкреслити плянований поділ на нові виборчі округи і дистрикти та змагання завести нову систему виборчу, себто вибори на листи з узглядненням права пропорціональности.

На цьому місці треба підкреслити, що виборче право, яке узглядняє пропорціональність, є найсправедливішим і дійсно демократичним правом голосування. Після цього права, пропорціонально до своїх сил, всі угруповання в державі зможуть мати в законодавчому тілі своїх речників і в той спосіб ціле населення в законодавстві має змогу дати вислів своїм стремлінням.

Заповіджені реформи в Австралії вказують нам, що там зачинається нове громадянське життя.

НА УКРАЇНСЬКІЙ ІМІГРАЦІЇ В ЕВРОПІ.

„УКРАЇНСЬКИЙ ЕКОНОМІСТ".

В Чехословаччині, де зосереджені українські високі школи, створені заходами українських емігрантів, існує багато ріжних наукових товариств та організацій, що видають иноді свої друковані твори. Одною з таких організацій є „Товариство Українських Економістів у Ч. С. Р." Це товариство веде величезну наукову працю в економознавстві взагалі та зокрема по студіюванню економіки України у всій її ширині. Воно виконує на еміграції величезну працю підготовки українських економістів, які так будуть потрібні на Україні в часи нового відродження її держави. Таксамо воно провадить широкі наукові студії над вивченням економічного життя України, його ресурсів, можливостей та шляхів найліпшого розвитку й піднесення.

Це Товариство видає неперіодичний збірник під назвою „Український Економіст". Передмною лежить уже другий великий збірник, в якому вміщена низка дуже цікавого й вартісного матеріялу. Тут першою статтею видрукувана невеличка, але цікава розвідка про діяльність на Україні й серед українського свідомого громадянства відомого економіста й статистика Зібера, який товаришував з Драгомановим і коли було звільнено Драгоманова з професури в університеті, Зібер також подався до димісії, на знак свого протесту. Потім він виїхав за кордон, де довший час жив з Драгомановим. Приглядується тут, що Зібер був серед тих нечисленних Українців, з якими стрічався у Відні Павлик і які вплинули на розвиток його соціяльно-радикальних ідей.

Таксамо заслугує на увагу стаття проф. С. Гольдельмана про соціяльно-економічні підстави національної проблеми. В ній він дає блискучу характеристику економічно-соціяльних відносин на Україні в часи захоплення її земельних багатств у руки польських та московських поміщиків. Користною є стаття М. Добрілевського „До методольоґії визначення ролі України в публичних буджетах Радянського Союзу". В ній може знайти для себе цінні вказівки той, хто хоче дійсно довідатися та дослідити, в якому відношенню фінансова політика Радянського Союза знаходиться до України й наскільки вона є корисною, чи шкідливою для розвитку українського економічного життя.

Надзвичайно багато цінного й цікавого свіжого матеріялу подає в своїй дуже обширній статті Ол. Петель „Огляд міського господарства і політики в УСРР". Ця стаття пересипана багатьома цифровими даними про фактичний стан міст на Великій Україні, що довідатися з инших жерел, навіть фаховцеві, дуже тяжко.

Гр. Денисенко в статті „Вплив окремих факторів на розвиток земельної оренди на Україні" викриває надзвичайно цікавий факт, що на Радянщині, де нібито все большевиками соціялізоване та націоналізоване, здача дрібних земельних участків в аренду з кождим роком зростає. Цікаво й те, що орендатарами являються більші й кріпші сільські господарства. Це все більше пролетаризує сільське незаможне населення та збільшує число заможних господарств.

Далі в збірнику вміщено ще кілька цікавих і цінних статей, як наприклад про організацію кооперативного відділу Української Господарської Академії в ЧСР, нарис діяльности професора Щербини й т. д.

Видання „Українського Економіста" не лише на еміграції, але й у краю є дуже важне й корисне, явище, яке громадянство мусить всіми силами підтримувати. Вивчення економіки України та її господарства у нас ще слабо розвинене й над цим ще доведеться довго працювати. Чим ліпше ця стаття про життя українського народу та країни буде вивчена, тим скорше й ліпші будуть знайдені шляхи дальшого економічного розвитку українського народу та шляхи визволення його з економічного й політичного рабства.

Петро Чулій.

БІЛЬШЕ РОБОТИ -- МЕНШЕ ЗУСИЛЛЯ.

Десень і конструкція L. C. Smith тайпрайтера дозволяє операторам зробити більше роботи з таким самим, або меншим, стараннем, ніж того вимагають инші машини.

Шроти всюди, у важніших точках тертя, в споєнних підоймах, в пересувнім вальці і в кошиковім механізмі.

Переносниця вправо або вліво. Деякі воліють переносницю вправо, деякі вліво. На машині L. C. Smith можуть переносити на обидві сторони. Обидві є однаково легкі.

Поперемінні бляти дозволяють виконувати богато роботи на однім тайпрайтері. На підкладковім папері можна відбити богато примірників рукопису, а також стенсілів, адресових плиток і т. п.

Децемальний табулятор, який є при кождій L. C. Smith машині, надається до ріжних рахунків, побіч писання. На жадание сей прилад можна мати на ключах.

Гладкі ключі зменшують вдивлювание і напруженне очей, захороняють перед численними помилками та виключають біль пушок ломанне нігтів.

Більше праці, менше зусилля. Збільшена видатність. Ми вам усьо покажемо задармо. Диш нас закличте або напишіть.

L. C. SMITH & CORONA TYPEWRITERS INC.
92 WASHINGTON STREET,
NEWARK, NEW JERSEY.

СТЯЖКИ, ВІДБИТКОВИЙ ПАПІР І ВСЯКІ ИНШІ ПРИБОРИ.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ОЛІЕН, Н. Й.

Ювилей Товариства „Запорозька Січ".

Товариство Запорозька Січ, від. 363 У. Н. С., обходило в неділю, 1. вересня, 16-літну річницю свого існования. На се свято запрошено головного предсідателя У. Н. Союза д. Мурашка, з Рочестер, Н. Й., щоби виголосив відповідну святочну промову.

Добр. Мурашко підніс, що У. Н. Союз поніс тими днями велику страту в особі бл. п. С. Ялдовського, 27-літного уряднika і організатора нашої організації, котрий помер, виїхавши на лічение до старого краю. Переповівши коротко, хто був покійний С. Ялдовський для нас і У. Н. Союза, бесідник попросив присутних, щоби віддали останню прислугу помершому через повстание з місць. Відтак шановний бесідник обговорив, що се є ювилей, як давно він завівся між людьми, звідки він походить, та яке значіннє має ювилей для людей і т. д. Як предсідатель асекурацийної організації У. Н. Союза він більшу часть свого реферату вжие для організації нових членів. Бесідник виказує, на що є запомогові організації, яку користь мають члени в організації і т. ін. Найбільшу увагу звертати нам треба на молодіж, бо ми не вічні, і будемо відходити один за другим у вічність, а наша молодіж має заняти тут наше місце. Далі бесідник обяснив усі роди обезпечення при У. Н. С., та які користи має член в одних і других родах, наводячи до сего ріжні приміри з життя людей.

Цілий реферат головного предсідателя був досить займаночий і публика вислухала його уважно.

Г. Підскальний.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ОЛІЕН, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 363, повідомляє своїх членів, що мітінґ вибудеться в неділю, 15-го вересня, в 1-ій годині пополудни, в гали під ч. 3464 Cicotte Ave. Обовязком членів зійтись, бо маємо много важних справ до полагодженя. — Стефан Дудуа, секр.

РОВЕРІ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикварталний мітінґ відбудеться в суботу, в годині 8-ій вечером, 14. вересня, в гали церковній на Ґренд ул. Проситься усіх членів явитися на мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. Також проситься принести свою жертву на Сиротинець. Довгуючі члени най принесуть свою вкладку за минувший місяць, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившійся на мітінґу член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Н. Гузар, предс.; Н. Моссора, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться в пятницю, дня 13. вересня, в годині 7.30 вечером, в Тов. Домі, 1258 Harold St., на Норт Гудман. Обовязком є кождого члена і членині прибути на означений час, бо є важні справи до полагодженя. Не явившійся член буде караний після ухвал Товариства. — Д. Кориттко, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира, від. 179, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикварталний мітінґ відбудеться в неділю, 15-го вересня, точно в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі, 1523 Гікори ул. Тому проситься усіх членів прибути на час, бо є важні справи до полагодженя. Не явившійся член буде караний після статута. Пригадується довгуючим членам, щоби прийшли і виявили свої залегдости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Дмитришин, предс.; М. Кульчицький, кас.; Теодор Владика, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 15. вересня, в гали де звичайно, в годині 3-тій пополудни. Проситься членкинь явитись на означений час. Довгуючі мають вирівнати свої залегдости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будеться принимати нових членкинь без оплати вступного. — Анастазія Гридак, предс; Марія Ходак, секр

ЗІГЛЕР, ІЛЛ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 377, повідомляє, що мітінґ відбудеться 15. вересня, у Михайла Олексика, 6 Orchard St. в год. 4-ій пополудни. Взивається Семена Платка, щоби зголосився до секретаря до повисше означеного дня. — Семен Гнатишин, предс.; Мих. Гр. Олексяк, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 15-го вересня, в гали церковній. Обовязком є кождого члена прийти на сей мітінґ, бо є дуже важні справи. Хто ще не належить до У. Н. Союза, хай прийде на мітінґ, а будо радо принятий. — І. Климишин, пр.; М. Куба, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Зап. Січ, від. 78, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 15-го вересня, в 1-ій годині пополудни, в гали під ч. 3464 Cicotte Ave. Обовязком членів зійтись, бо маємо много важних справ до полагодженя. — Стефан Дудуа, секр.

РОВЕРІ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикварталний мітінґ відбудеться в суботу, в годині 8-ій вечером, 14. вересня, в гали церковній на Ґренд ул. Проситься усіх членів явитися на мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. Також проситься принести свою жертву на Сиротинець. Довгуючі члени най принесуть свою вкладку за минувший місяць, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившійся на мітінґу член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Н. Гузар, предс.; Н. Моссора, секр.

ПОРТ ДЖЕРБІ, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться в неділю, 15. вересня, у Григорія Лісяка на Thompson St., в годині 6-тій вечером. Напоминається, щоби кождий член явився на мітінґу; невинившійся заплатить кари 1 доляра, а урядник 2 дол. — Ал. Марку, предс.; Гр. Лісяк, кас.; А. Сидор, секретар.

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний збори відбудуться в неділю, дня 15-го вересня, в год. 3-тій пополудни в Укр. Просв. Клюбі, 908 Гесе ул. Кождий член повинен явитись на сих зборах, бо є дуже важні справи до полагодженя. Не явившійся член або урядник буде караний після статута. — Ів. Гаврилів, секр.

КАНТОН, О. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 115, подає до відома, що трикварталний мітінґ відбудеться в неділю, 15. вересня, в домі Ігнатія Скубяка, 1825 Taft Ave., N. E. Проситься всіх членів прийти на мітінґ, бо маємо дуже важні справи до полагодженя. Довгуючі члени взивається вирівнати свої залегдости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Антін Клюс, предс.; Ігнатій Скубяк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 15-го вересня, в 1-ій годині пополудни, в Русскім Н. Домі, 620 Morton Ave. Проситься всіх членів і членинь прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодженя. Не явившійся член буде караний після статута. Також проситься Івана Заяця, довголітного члена, котрий має перебувати в Мавнт Юніон, Па., щоби зголосився до секретаря Василя Новака, 625 McClvaine St., Chester, Pa., найдальше до 20. вересня, бо в противнім разі буде суспендований; або члени, які перебувають в Мавнт Юніон, Па., а знають його адресу, прошу пересилати до секретаря. — Никола Іщук, предс.; Петро Левицький, заст. кас.; Василь Новак, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в 2-ій годині пополудни в неділю, 15. вересня, в гали пароxіяльні, 47 Town Ea., Passaic, N. Дж. На порядку нарад є важні справи, що полагодження. Довгуючих членів взивається прийти і вирівнати свої залегдости, бо інакше будуть суспендовані. — М. Швець, предс.; Гр. Яськів, секр.

ПЛЕРИС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє своїх членів, що мітінґ трикварталний відбудеться в неділю, 15. вересня, в гали Мих. Нетребенського при N. River St., в годині 2-ій пополудни. Напоминається всіх членів прийти на мітінґ в означений час. Буде трьомісячний звіт і другі важні справи. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залегдости. Контрольорів взивається прийти 14. вересня, в 7-ій годині вечером до дому касієра, 88 N. River St. і сконтролювати книжки. — Іван Бойко, предс.; Мих. Нетребенський, кас.; Йосиф Катунька, фін. секр.

ПОЗІР! ГОРА МІСТА, ГАРЛЕМ!

Отсим подається до відома, що

ВПИСИ ДІТЕЙ

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

вже розпочалися і відбуваються

В ШКОЛІ ПІД Ч. 220 Е. 106 УЛ.

У ВТОРОК, 10. ВЕРЕСНЯ, І СЕРЕДУ, 11. ВЕРЕСНЯ

межи 6—8 год. вечером, а також і у секретаря шкільного від 6—8 вечером під адресою: ПЕТРО СВИСТУН, 162 E. 114th ST., ROOM 16.

Наука розпічнеться у второк, 10-го вересня, і буде відбуватися 3 дні в тиждень.

Проситься всіх родичів, котрі вже посилали свої діти до української школи, нехай необавляються, а приводять їх на повисше означений день.

Памятайте, що в школі наша будучність!

Шкільний Комітет.

Добрий король. Юрій II. дізнався, що одного денникаря мають судити за те, що сам написав і помістив престольну промови, щоби випередити товаришів-журналістів.

Король сказав льордові Мачонові:

— Прошу, щоби з тим справоздавцем поступили якнайлагідніше. Я порівняв мою промову з його та переконався, що його ліпша.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Комітет, який улаштовував дня 19. серпня 1928 р. на Новій Україні, Н. Дж. Фестин на дохід Сиротинця при У. Н. Союзі, скликує в сій справі

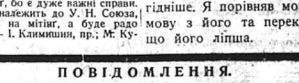

ЗБОРИ

НА ЧЕТВЕР, 12-го ВЕРЕСНЯ 1929 Р., В ГОДИНІ 8-ій ВЕЧЕР, В УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 ІСТ 6-та УЛ.

Проситься прибути на означений час і бути приготованим до закінчення рахунків сего фестину.

Дмитро Чайка, секр.

ДО ВПОВ. ПП. ДЯКОУЧИТЕЛІВ, ПРОФЕСОРІВ І УРЯДІВ РІДНОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ.

Отсим подаємо до відома, що в книгарні Свободи можна одержати шкільні книжки тільки видання п. Матвійчука.

Тут подаємо спис шкільних книжок і їх ціни:

Перша Книжечка (Буквар), М. Матвійчука	40 ц.
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45 ц.
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60 ц.
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50 ц.
Мала Історія України, І. К.	15 ц.
Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою написав Степан Рудницький	75 ц.
Шкільний Співанник, Ф. Колесся	75 ц.
„Біблійна історія старого і нового завіта" для низших кляс середних шкіл, о. д-ра Я. Левицького	85 ц.

Також ми замовили новий **Катехизм**, виданий 1929 р. о. Рудовичем і апробований гр. кат. ординаріятом львівським і другими. Ціна буде подана, скоро тільки його одержимо з краю (також вже висланий).

Читаюк для четвертої кляси у нас нема ніяких. Робимо заходи, щоби їх видати, але се не буде скоро як на другий рік около вересня. Коли будуть, то тільки видання п. Матвійчука.

ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ П.Т. УЧИТЕЛІВ РІДНИХ ШКІЛ.

Кождий учитель Рідної Школи повинен інтересуватися і студіювати методику української мови, а своє знання використувати при навчанню того предмету в школі.

Поручаємо П. Т. Учителям отсі нові підручники методичні:

1. Д. Заклинський: **МЕТОДИКА СТИЛЮ** для всіх шкіл з додатком практичних задач (Методика письменних виробів)	75 ц.
2. М. Матвійчук: **МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК** до навчання перших початків українського письма	75 ц.
3. Д-р Кость Кисілевський: **МЕТОДИКА** правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки голірок, спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учит. звання	60 ц.

Замовлені річи висилаємо відворотною почтою і посилку оплачуємо самі. Гроші належить посилати рівночасно з замовленнєм. За посліплатою (C. O. D.) книжок невисилаємо.

Повисші книжки можна замовляти у Свободі:

"СВОБОДА"
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбувався на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(46)

Дальше приступлено до дискусії над Сиротинцем.

Казимир Ружицький, дел. від. 131, ставить, а Андрій Мудровський, дел. від. 219, підпирає таку резолюцію:

Справу Сиротинця поручити головному урядови У. Н. С. з тім, що уряд має, як і до тепер, збирати дальше добровільні жертви. Втой сам час має організувати членів Сиротинця з приватних одиниць, підприємств, товариств та братніх організацій. Всі такі члени настановляють сами висоту своїх річних вкладок, котрі можуть сплачувати ратами. Голов. Уряд, маючи такі сталі жерела доходів, а не скорше, повинен предложити членству плян закупна чи будови через референдум. Також ополатувати підрядні відділи; вони мали би платити від кождого члена по десять центів кождого місяця разом з розметом. Щодо принимання Сиріт та немічних старців, се вже процентово від жертв, які походять зпоза У. Н. Союза.

Дмитро Яремко, дел. від. 323, пропонує полишити справу Сиротинця урядови У. Н. Союза, який має виробити плян Сиротинця і дати його під референдум.

Петро Бартків, дел. від. 144, предкладає таке:

Сиротинець є найважнішою справою, котрій 17-та конвенція повинна присвятити особливши увагу. Длятого, щоби цю справу Сиротинця зреалізувати, пропоную конвенції слідуюче:

Ухвалити вносинування на реалізацію Сиротинця з Адміністраційного Фонду Молодечого Дефіцитаменту суму $20,000.00
3 Адм. Фонду дорослих .. 25,000.00
3 Фонду Запомогового .. 20,000.00
3 Фонду Народного 10,000.00
Разом $75,000.00
Фонд Сиротинця до Конвенції буде біля 45,000.00
Разом $120,000.00

Коли буде до диспозиції, на купно або будову Сиротинця сума 120,000 долярів, тоді можна безпечно і без жадних опізнень починати реалізацію Сиротинця, тому, що самий У. Н. Союз може улькувати певну часть своїх фондів на гіпотеку в таку інституцію. Отже коли ходить о потрібну готівку на початкові витрати, то не буде жадних труднощів. На місці для то інституції пропоную стейт Нюджерзи, де можна закупити відповідну фарму, котра приносилаби певні приходи на удержання Сиротинця. Для фінансової піддержки Сиротинця пропоную створити особний Фонд Сиротинця в сумі десять центів на місяць від дорослого члена. Такий фонд принісби біля двацять пять тисяч долярів річно, отже більше як дві тисячі місячно на піддержку тої до певної міри самоуздержуючоїся інституції.

Щоби місячні вкладки, котрі й так досить високі, через те не побільшилися, пропоную цілком знести Фонд Народний 2 цнт.; зняти з Фонду Адміністраційного 5 центів і зняти з Фонду Запомогового 3 центи.

Думаю, що з численним зростом нашого Союза ці фонди те пропорціонально до своїх виплат і так будуть зростати, а через повищу знижку ми не обтяжимо членів і створимо постійний фонд на таку благородну ціль як Сиротинець.

Іван Тимковиц, дел. від. 284, заявляється за ухваленнєм по 1 дол. від кождого члена на рік.

Гол. радний о. В. Сполітакевич пропонує, щоби, зі згляду, що на будову Сиротинця до тепер є малий фонд, полишити справу Екзекутиві У. Н. Союза.

Семен Кучма, дел. від. 117, протестує проти нарушування других фондів на користь Сиротинця, і заявляє, що на Сиротинець треба створити окремий фонд.

Володимир Рекрут, дел. від. 177, ставить внесеннє, а Омелян Житкевич підпирає, щоби Екз. Комітет У. Н. Союза виробив плян будови Сиротинця і предложив до референдум відділам — принято.

Внесенне Д. Капітули, дел. від. 7, щоби вибрати 4 людий: 2 з Пенсилвенії, 1 з Ню Джерзи і 1 з Ню Йорку, яко комітет до помочи Екзекутиві у виробленню пляну Сиротинця — відкинено.

Яко директиву для Екзекутиви у виробленню пляну Сиротинця говорили ще делеґати отсих відділів:

Вісаріт Лукенюк, дел. від. 14, уважає, що Екзекутива сама повинна орієнтуватися, як справу Сиротинця довести до успішного кінця.

Василь Рибаковський, дел. від. 56, говорить, що Екзекутива повинна довідатись, чи члени згодяться на якийсь податок, рівночасно предкладаючи кошт будови і утримання.

Василь Калина, дел. від. 23, каже, що Екзекутива повинна як найточніше довідатись про кошт будови і удержання.

Йосиф Кобрин, дел. від. 213, 170, говорить, що Екзекутива до тепер нічого не зробила, а на будуче повинна порозумітись з другими організаціями.

Николай Салюк, дел. від. 29, говорить, що колиб Екзекутива приняла плян будови Сиротинця на шерах, то повинна застерегти для У. Н. Союза що найменше 51 процент шерів.

Гол. радний о. В. Сполітакевич вказує, що Екзекутива при оброблюванню пляну повинна брати під увагу і релігійне виховання дітий.

Іван Витяк, дел. від. 194, уважає, що Екзекутива повинна подати подрібно всі кошти, та вказує, що після проектів зі Союза можна дістати коло 200 тисяч долярів на ціль Сиротинця.

Йосиф Кабрин, дел. від. 213, каже, що уряд повинен в проекті подати, кілько буде коштувати будова Сиротинця, його удержанне і де він має бути збудований.

На внесенне Івана Приступи, дел. від. 253, поперте Омелянном Житкевичем, ухвалено, що уряд має принимати проекти в справі Сиротинця від членів і після них виробити загальний начерк.

На внесенне Михайла Косоноцького, дел. від. 270, поперто Антоном Жубридом, дел. від. 257, ухвалено замкнути дискусію над Сиротинцем.

По дискусії над Сиротинцем Володимир Мадієвич в імени Комісії Пресової здав слідуючий звіт з діяльности сеї Комісії підчас конвенції:

Другого дня конвенції Комісія Пресова пішла до трох місцевих часописей, а імено: „EVENING STAR", „NEWARK NEWS" і „THE LEDGER", та повідомила редакторів тих часописей про нашу конвенцію з просьбою, щоб вони поміщували звіти із ходу нарад.

Редактори всіх трох згаданих часописей приняли Комісію дуже ввічливо, взяли всі потрібні інформації та приобіцяли поміщувати звіти із ходу нарад нашої конвенції. Згадного дня часопись „EVENING STAR" помістила коротку згадку про нашу конвенцію (передрук сеї новинки є поміщений в Свободі з дня 15 мая с. р.)

Третого дня конвенції Комісія пішла до редакції часописи „THE LEDGER" з запитом, чому нічого не поміщено про нашу конвенцію. Там нам заявлено, що тепер відбуваються в місті Нюарку вибори, часопись має навал праці і для того нашу справу переочено. Того самого дня часопись „EVENING STAR" помістила коротку новинку про хід нашої конвенції (ся новинка була поміщена на сторінках Свободи з дня 16 мая с. р.).

Четвертого дня конвенції Комісія пішла до редакції часописи „NEWARK NEWS" з запитом, чому нічого не поміщено про нашу конвенцію. Там нам знова сказано, що через наваі праці підчас виборів про нашу справу забуто, але обіцяно, що слідуючого дня буде дещо поміщено.

Пятого дня конвенції Комісія знова пішла до двох часописей, то є: „EVENING STAR" і „NEWARK NEWS". Редактори обіцяли помістити новинки про конвенцію, а комісія замовила сто примірників час. „NEWARK NEWS" для делеґатів. В часописи з дня 17 мая на стороні 24 знаходиться коротка згадка про нашу конвенцію.

Дві часописи помістили новинки в своїх часописях про нашу конвенцію, а одна цілком замовчала. Новинки були досить короткі з причини, що тепер відбуваються міські вибори і часописі заповнені виборчою кампанією.

(Дальше буде)

ПОДЯКИ.

Я, низше підписаний, член У. Н. Союза, вид. 168 в Перт Амбой, Н. Дж., складаю щиру подяку У. Н. Союзови і всім Головним Урядникам УНС за уділесня мені допомоги з фонду запомогового в сумі $100. Хай жиє Батько Союз!

Василь Дзюбак.

—o—

Я, низше підписана складаю сердечну подяку урядникам 230 відділу УНС і всім братам та сестрам, членам відділу, за виплачення мені допомоги у висоті 60 долярів на лікування зломаної ноги.

Кличу инших вступати в члени УНС та в члени нашого відділу, бо не відомо, кого яка доля стріне.

Юлія Глуханич.

З КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

МУЗИЧНА СТУДІЯ

Ім. М. ЛЕОНТОВИЧА,

136 EAST 17 ST., NEW YORK CITY

Phone: STUYVESANT 0606.

ПРИЙМАЄ УЧЕНИКІВ

ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ: Сольовий спів, піяно, скрипка і другі струнні інструменти, теорія і гармонія

УЧИТЕЛІ: М. Гребінецька, М. Гайворонський, Д. Рудковський, М. Штембер.

ЗГОЛОШЕННЯ: що дня від години 5—7.

М. О. Гайворонський, управитель.

СЛАВНИЙ ДОКТОР ПРИПИСУЄ НУГА-ТОН НА НЕДУГИ НИРОК І МІХУРА.

„Протягом 65 літ моєї практики медицини", каже Др. Б. Б. Кравфорд, „я ніколи не найшов средства, яке давалоби такі скорі вдоволяючі наслідки в подрасненню ниток або міхура, як це робить Nuga-Tone. Її добра медицина усуває тяжкі, гнетучі в дні болі крижей, невраліґію і зміцнює подразнені, ослаблені орґани, застановлює вставання в ночи й робить ваше спаньа спокійним, зміцнюючим і відживляючим.

Nuga-Tone робить чудеса для них, що мають жолудкові клопоти, бадний апетит, утрату сили або віги, обнижену життєву силу, запір, загальне ослаблення й подібні недуги. Люде, які мають декотрі з цих недуг не повинні занедбати брати Nuga-Tone. Вони будуть приємно здивовані наслідками які скоро наступлять."

Др. Кравфорд є здоровий й кремезний у віці 86 літ і приписував Nuga-Tone тисячам своїх пацієнтів, з однакою добрими наслідками й читачі цего часопису поданні скористати з приятельскої ради цего славного лікаря. Nuga-Tone продається у всіх аптикарів.

Вуе й усуває отруї, лагодить

НОВЕ ПРАВО ІМІГРАЦІЙНЕ

Чи ви є горожанином Америки, чи ні — спровадимо до Америки Вашу жену і діти, котрі числять низше 21 літ, а старших і рільників на фарму.

Богато людей приїхало по отриманню від нас ДОКУМЕНТІВ і КАРТ КОРАБЕЛЬНИХ.

Проте хто має:

1) Спровадити кого з родинного або з инших країв, як КАНАДИ і ін., або хоче виїхати на виїздних КОРАБЛЯХ до краю і вернути до АМЕРИКИ без КЛОПОТУ, чи є горожанином, чи ні;

2) Вислати гроші до краю так, щоби без нудних довідок були доручені адресатови в ДОЛЯРАХ АМЕРИКАНСЬКИХ — або

3) Полагодити якунебудь КРАЄВУ СПРАВУ, купити або продати маєток в краю або в Америці — виробити КОНТРАКТИ, ПОВНОВЛАСТИ, СКРИПТИ ДОВЖНІ і т. ін.; — з повним довірєм удасться устно або листовно до знаної від звиш 20 літ правдиво УКРАЇНСЬКОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ:

T. J. HRYCEY & CO.

NOTARY PUBLIC, REAL ESTATE, FIRE INSURANCE, STEAMSHIP TICKETS AND AMERICAN EXPRESS AGENCY,

329 SO. FOURTH STREET, PHILADELPHIA, PA.

TELEPHONE: LOMBARD — 25-93.

ХОРІ МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ!

ЛІЧЕНІ НОВИМИ МЕТОДАМИ ОСТРІ І ХРОНІЧНІ ХОРОБИ

(Скорі і певні результати)

Порадьтеся Dr. ZINS-ся цей час, коли терпите на: Скірні, Кровні і Нервові Хороби, Катарові і Хронічні Олцерс, Загальне Ослаблення, Нервове вичерпаніє, Болі голови, Умову депресію і Завороти, Побільшені Ґаєндс, Хороби Легких і Бронкітіс, Носові, Горляні і Астматичні недомагання, Жовудкові і кишкові Хороби, Ревматизм, Сцятіка, Лумбаґо і Неврайзія. Коли ви хорі, я можу помочи вам. Оглядаю кождого пацієнта особисто і довірочно. 112—

(СПЕЦІЯЛЬНО НИЗЬКІ ЦІНИ)

Лабораторичні тести, еґзамінація крови, X-Rays

БЕЗПЛАТНІ ПОРАДИ І ОГЛЯДИНИ.

СПЕЦІЯЛІСТ **DR. ZINS** ВІД 25 ЛІТ.

110 EAST 16th STREET, NEW YORK CITY.

межи 4-ою Еввею і Irving Pl.

ГОДИНИ: від 9-тої рано до 8-мої вечером; в неділі від 9-тої рано до 4-тої пополудни.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

на піяно зложив

ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ НАКЛАДНІ

СПИС:

Гей, там на горі Січ іде.
Ой, ішов я вулицею раз, раз.
Ой, ходить сон.
Ліщина, ліщина.
Ой, і не гарадж.
Вийшли в поле косарі
Ой, з зрада
Ой, не росли, хроне
Ягіл, Ягілочка
Ой, там за Дунаєм
Зазвяжись Ліщих, гей!
Ой, ходила дівчинонька берїжком
Чи ти вірно мене любиш
Добрий вечір, дівчино
Зелене жито, зелене
Гей, гук, мати, гук
Ой, сяду я, сяду
Ой, не світи, місяченьку
Половина саду цвіте
Ой, довгож я
Ой, і горе, горе, гей!
Ой, перепелічка
Дума про смерть Нечая
Був пан-Сава

Пісні з Поділля, Холмщини і Підляшя.

Уже сонечко закотилося
(Числа 26—32 слова при нотах).
Були ми сі
(Число 34 слова при нотах).

Пісні з Закарпаття.

Кед я младу чепла
Боже, Боже
Янчік, Янчік
Колядa (Ізрівнай, Боже, гори, долини)

Ціна $1.00.

Головний склад у книгарні „Свободи", "SVOBODA"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Замовлення і належитість слати на повищу адресу.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

УКРАЇНСЬКА гр.-катол. парохія в Lancaster, N. Y., потребує дякочителя. Вимагається учити діти, провадити хор та уряджувати представлення. Голосити до: 211-12

ВАСИЛЬ МАКСИМИК,
302 Central Ave., Lancaster, N. Y.

ДО ВИНАЙМУ 2 умебльовані фронтові кімнати для двох спокійних мужчин, також одна кімната для одного мужчини, при своїх людях, близько стрит-кари, собнеко і елевейтора. Голосити до: 210-11

PORK STORE,
189 Ave. A, New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ САЛУН,

в добрім місци, продається дешево з причини лихого здоровля властителя. Голосити до: 210-12

PAUL B.,
13½ Brunswick St., Jersey City, N. J.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ.

Хто пришле 10 адресів українських або польських бізнесменів, і що має хоть ґросерні, бучерні, кежди стори, пукрурни або який инший, вишлемо йому за адреси дуже гарне оповіданнє вартости 35 ц. Адресуйте: **КОВГНУСНА КНУВАРНІЯ, Station D, Box 182, New York, N. Y.** 211-12

UKRAINIAN Finance & Investment Corp. of Newark, N. J. Виключне трусці на 1, 2 і 3 моргеч. Шери продається: Preferred цер $25.00, Common цер $20.00. По всякі інформації голосіться до котрогобудь з пониższих урядників: Г. Лисак, предс., 163 Myrtle Ave., Irvington, N. J.; М. Брудер, секр., 17 Market St., Newark, N. J.; T. Kacskis, касієр, 600 High St., Newark, N. J.

ПРОДАЄ **ДОМИ**

в місті НЮ ЙОРКУ і околиці

Українська Фірма

С. ФЕСОЛОВИЧА І М. КОБЗИСТОГО

EXCHANGE REALTY CO.

41 East 7th St., New York City

Tel. Orchard 9677. 16-

НА ПРОДАЖ 108-АКРОВА ФАРМА.

Земля чорна і без каміння, гарний ліс, великі забудовання, дім на 8 кімнат і пивниця, будинки під бахкою, вода коло хати, сад, 2 коні, 5 штук рогатої худоби, 2 безрогі, кури, гуси, качки і рільничі знаряди, великий збір з поля. Фарма близько цементованої дороги, до фабричного міста 20 минут ходу, почта іде попри хату, близько сусіди. Ціна за все $4,800, половина готівкою, а решта на догідні сплати. Хтоби хотів купити добру фарму прошу голоситися на повищу адресу:

HARRY SYROTIUK,
R. D. 2, Broadalbin, N. Y.
209-11

АДВОКАТ

Б. ПЕЛЕХОВИЧ

2300 WEST CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL.

Практикує у всіх судах; займається переглядженнєм абстрактів; виготовлює контракти купна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує старокраєві, патентові і чужі справи. 191—

Dr. A. L. CEASAR

спеціяліст у всіх горобах

СЧИЙ, УХ, НОСА І ГОРЛА

Годині: 10—12, 6—8
127 EAST 84th STREET, межи Park і Lexington Aves.
NEW YORK, N. Y.
В неділі від 10 рано до 1 пополудни.

Dr. SIMON BLOOM,

Спеціяліст від уха, носа і горла.

1530 SHERIDAN AVE., NEW YORK
Near Mt. Eden Avenue.

Години офісові: 9—11 рано.
Телефон: Davenport 0697.

67 EAST 7th ST., NEW YORK, N. Y.
Години офісові: 1-2 попол.; 6-7.30 веч.
Телефон: Orchard 6072.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ

похоронне заведення в Шікаго отворив Іван Оленець. Обсалуте точна і дуже умірковані ціни. 140—

JOHN OLENEC,
2245 W. Huron Street, Chicago, Ill
Тел. офісу: West 2056 — Тел. домашний: Nevada 8585

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

ДВА ОФІСИ:

NORTH SIDE: 2157 W. Chicago Ave.
Phone: Brunswick 7767 або 7768.

SOUTH SIDE: 4954 So. Hermitage Ave.
Phone: Hemlock 5500.

CHICAGO, ILL.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.

129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY

Telephone: Orchard 2565

DR. M. SMITH

переніс свій офіс під число

67 EAST 7th STREET NEW YORK CITY

TEL. ORCHARD 6072.

НЕ ТРЕБА РИЗИКУВАТИ, АЛЕ КУПИТИ І ГАЗДУВАТИ!

Маю дуже добру фарму на продаж 30 минут їзди до St. Louis, Мо. Арів урожайної землі в добрім поліпшенню і недалеко міста. Красний дикий сад, хата 3 кімнати і сама, стодола, стайні, курники, хлівці, інші потрібні забудовання; вода досить, бо є 3 керниці і жерело. Властитель доробився красного маєтку, бо фарму, тепер хоче спочити на ріці лета. Околиця весела і навіть там фармерують. — Ціна $6,500 тількою $2,500, решту можна розсрочити на легкі сплати. По дальші інформації голоситься до:

M. PETROWSKY,
Real Estate and Insurance, Notary Public,
3902 S. Jefferson, St. Louis, Mo.

ПОКОНАНО РЕВМАТИЗМ

Нові і Уліпшені Gold Medal Haarlem Oil Капсульки усувають болі і терпіння, спричинені недомаганнями Нирок, Печінки і Міхура. Це не є якесь повітне надійне відкритя, але відоме понеред 200 літ лікарство на ріжні недомагання. Його приємно брати. В кожній аптиці, в трьох величинах. Домагаєть на назвою "Gold Medal" на кожній пудерці.

ЯК ВИЗДОРОВІТИ І БУТИ ЗДОРОВИМ.

Треба придержуватися слідуючих правил: РУХАНКА для тих, що працюють сидячи. Їм треба ходити, шукати, вправляти цеґли потрохи. Люди з середнім віці повинні гімнастикуватися під доглядом лікаря. КУПІЛЬ: Добре купатися щодня у ванні або під тушем. Декому служить холодо купелі, а по них остре натирание. Добре є брати турецькі та солені купелі. СПАННЄ: Треба спати 8 годин денно в добре провітреній кімнаті. ДІЄТА: Треба їсти правильно, страви повинні бути добре зварені і давані на перемину: раз мясо, раз ярину, раз білкові харчі, кромі того овочі, тістечка і т. п. Виникати переїдання і пиття алькоголю. ТРАВЛЕННЯ: Випорожнювати жолудок хоч раз на день. ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД: Вбиратися відповідно до темпоти, берегтися продувки, кашлю, нерестуди — головно катарів. Дюсячі чоловіки, жінок і дітей терплять і лікуються на ріжні недуги, тоді як в дійсности їм дошкуляє поганий солітер (тасьмиць). Певною признакою того є видіжнення частин пірсонта. Посередніми признаками є брак апетиту, то знов великий голод, обложений язик, давлення на серце, біль в кряжах, руках і ногах, запорепи, болі голови, ослаблення, як жолудок порожній, темні кружки під очима. В жолудку відчувається отяжіння, а іноді нічого щось ізлаз з жолудка в кишки. Буває теж поганий віддих, постійно сплуває, не має охоти до нічого, праця його не цікавить, завжди лінивий, були випадки, що цей гадалос спричиняє епілептичні напади. Деколи солітер буває й 50 футів довгий. Як упхається у відповідний провід, то може й задушити свою жертву. То-ж визбувається негайно цього ворога, щоби не було за пізно — покіль цілком не зруйнує вашого здоровля. Пишіть $10.48 на лікарство Лакстан, як хочете позбутися цього страшного гадалса. Лакстан неошкідливий навіть якби не було у вас такого хробу. До набутя тільки в Laxal Co., Box 963, 148 Laxal Bldg., Pittsburgh, Pa. На обезпеченя пачки додайте 25 ц. За посилайтою не вимагається. (Оголо.)

Raising the Family - A city fellow arrives for a few weeks at the Hawkins home